

**«Ο ρόλος της Έκκλησίας
στήν κοινωνία τῶν πολιτῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως»**

**π. Γερωνόμου Κάρμα,
Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς Επιτροπῆς Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων**

Οἱ ὅροι "κοινωνία τῶν πολιτῶν" ἢ "Εὐρώπη τῶν πολιτῶν" εἶναι ὅροι πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν πορεία τοῦ γίνεσθαι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Τίθεται ὅμως ἕνα βασικό ἐρώτημα: Πόσο οἱ Ἐκκλησίες εἶναι δυνατόν νά λάβουν μέρος σ' αὐτήν.

Προεισαγωγικά ὅμως πρέπει νά τονίσουμε καί νά διευκρινίσουμε ὅτι ἡ "Κοινωνία τῶν Πολιτῶν", ἂν θά θέλαμε νά καθορίσουμε τήν σημασία τοῦ ὅρου ἀποτελεῖ ἕνα "παραπλήρωμα" ἢ "συμπλήρωμα" τοῦ Κράτους.

Ὁ ὅρος αὐτός εἶναι ἐπιπλέον ἕνας νέος ὅρος στό χώρο τῆς Ἐπιστήμης τῆς Κοινωνιολογίας καί εἶναι μετάφραση στά Ἑλληνικά τοῦ ἀγγλικοῦ "civil society".

Ἱστορικά πρέπει νά ποῦμε, ὅτι αὐτόν τόν ὅρο δέν τόν συναντᾶμε στή Συνθήκη τοῦ Ἄμστερνταμ. Χρησιμοποιεῖται ὅμως στή λεγομένη "Λευκή Βίβλο", ὅπου ἀναγράφεται χαρακτηριστικά ὅτι "ἡ κοινωνία τῶν πολιτῶν περιλαμβάνει συνδικαλιστικές ἐνώσεις καί ὀργανώσεις ἐργοδοτῶν, κυβερνητικές ὀργανώσεις, ἐπαγγελματικά ἐπιμελητήρια, φιλανθρωπικές ὀργανώσεις, ὀργανώσεις λαϊκῆς βάσης, ὀργανώσεις οἱ ὁποῖες συμμετέχουν στήν τοπική καί δημοτική ζωή, ἐκκλησιαστικές καί θρησκευτικές κοινότητες".

Σέ πολλές περιπτώσεις χαρακτηρίζονται ὡς μέλη της, οἱ Μή Κυβερνητικές Ὄργανώσεις, τά Πανεπιστημιακά καί τά λοιπά πνευματικά ἰδρύματα.

Τίθεται ὅμως τό ἐρώτημα; εἶναι ἄραγε ἡ Ἐκκλησία ἕνα ἴδρυμα σάν τά πιά πάνω ἀναφερόμενα; Εἶναι τά μέλη της, μέλη αὐτῆς "τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν";

Ἡ Ἐκκλησιολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας προσδιορίζει τά ὅρια μέσα στά ὁποῖα μποροῦμε νά αὐτοχαρακτηρισθοῦμε καί νά αὐτοπροσδιοριστοῦμε σέ κάθε τι τό νέο, πού προβάλεται στόν κοινωνικό ὀρίζοντα καί συμπλέκεται μέ τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας

Γιά τόν πιστό ἄνθρωπο οἱ θεολογικές θέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἐνσαρκώνονται πρακτικά στόν κόσμο, μέ τήν ἀλληλεγγύη της καί τήν φιλάνθρωπιάς της. Τά γνήσια βιώματα τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι πάντα τά ἴδια καί κινοῦνται στόν ἴδιο προσανατολισμό.

Ἐπιπλέον ἡ διδασκαλία τοῦ χριστιανισμοῦ ἐρχεται νά ἐλευθερώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν βιωτική μέριμνα, μέσα στήν ὁποία εἶναι ἐγκλωβισμένος καί ἀπορροφημένος. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, κατά τήν διάρκεια τοῦ μισοῦ αἰῶνα Εὐρωπαϊκῆς οἰκοδόμησης, τά θεσμικά ὄργανα καί οἱ πολιτικές τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μετατράπηκαν σέ ἕναν πολύπλοκο λαβύρινθο, μέσα στόν ὁποῖο πολλοί πολίτες αἰσθάνονται χαμένοι.

Ἡ Εὐρώπη ἂν καί προχώρησε βημαβῆμα καί μέ διάφορες συνθήκες καί συμφωνίες στήν προσδοκωμένη ὀλοκληρωσή της, ἐν τούτοις οἱ μηχανισμοί ἀποφάσεων ἔγιναν πιά πολύπλοκοι, μέ ἀποτέλεσμα νά γίνουν ἀκατάληπτοι καί ἀναποτελεσματικοί στήν κοινή γνώμη. Δέν ἐλευθέρωσαν τόν ἄνθρωπο ἀπό τά γρανάζια τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ἀλλά ἀντίθετα τόν ὑποδούλωσαν ἀκόμη περισσότερο σέ γραφειοκρατικές δομές. Ἡ ὕλη καί οἱ ἀπαιτήσεις της, αἰχμαλώτισαν τήν σκέψη τοῦ Εὐρωπαίου πολίτη καί κατά συνέπεια ὁ ἄνθρωπος πορεύεται ἐν πολλοῖς ἄβουλα στό χῶρο τῆς ἐπαγγελματικῆς, κοινωνικῆς πολιτικῆς καί πολιτισμικῆς δραστηριότητος καί βιωτῆς, μακριά ἀπό τή γνησιότητα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς καί ἔξω ἀπό τό πραγματικό καί οὐσιώδες πνεῦμα πού ἐκφράζει ὁ ὅρος τῆς "κοινωνίας τῶν πολιτῶν".

Γι' αὐτό καί πολύ σωστά ὁ Γ. Θεοτοκᾶς γράφει: "Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἕνα σύμπλεγμα ἀπό ἄπειρες ἀντιθέσεις. Διαφορετικές καί πολύ συχνά ἀντίθετες ψυχικές διαθέσεις, πού γεννιοῦνται στό Βορρᾶ καί τή Μεσημβρία, στήν Δύση καί στήν Ἀνατολή". Καί συμπληρώνει ὅτι "ἡ Εὐρώπη μονάχα ὅταν τήν κοιτάζουμε ἀπό ψηλά

δείχνει όλη τήν λαμπότητά της".

Τό Εύρωπαϊκό πνεύμα λοιπόν προϋποθέτει τήν κατανόηση τής άρμονίας στην ένότητα τοϋ Εύρωπαϊκοϋ γίνεσθαι. Σ'αυτή τήν σύνθεση κοινή διαπίστωση είναι ότι πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραμάτισαν ή έλληνική φιλοσοφία, τό ρωμαϊκό δίκαιο και άνακεφαλαιωτικά τό χριστιανικό πνεύμα.

Τό αυθεντικό περιεχόμενο τής "κοινωνίας τών πολιτών" έχει μεγάλη σημασία για τίς Έκκλησίες. Διότι οί πιστοί τους δέν κλείνονται στον έαυτό τους αλλά έχουν τά μάτια τής ψυχής τους και τής σκέψεώς τους στό πώς θά βοηθήσουν τον κουρασμένο άνθρωπο, από τήν σωματική καθήλωση και τήν εξάρτηση. από τον προσωπικό εϋτελισμό, τον κλονισμό τής αυτοεκτίμησης και τήν κατακαράκωση τής αξιοπρέπειας των. Σήμερα, στην εποχή τοϋ άτομισμού, τοϋ συμφέροντος και τής παγερής άδιαφορίας για τον πλησίον, ή Έκκλησία έρχεται νά μολιάσει τήν κοινωνία μέ τό πνεύμα τής αγάπης και τοϋ ενδιαφέροντος για τον πλησίον. Ό ρόλος τής Έκκλησίας μέσα στην "κοινωνία τών πολιτών" είναι νά συστηματοποιεί, νά ένοποιεί και διαποτίζει μέ τό πνεύμα τής θυσιαστικής αγάπης όλο τό κοινωνικό έργο πού προσπαθούν νά έπιτελέσουν τά διάφορα Κράτη τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως, μέ τά διάφορα κοινωνικά προγράμματα και τήν χρηματοδότηση αυτών. Από μόνες οί πιο πάνω προσπάθειες και επιδιώξεις δέν καταφέρνουν νά απαλείψουν τον πόνο και νά δώσουν λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα, πού μαστίζουν τήν Κοινωνία τών πολιτών Μελών τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως. Και αυτό, γιατί κάθε έν πολλοίς προσπάθεια πού γίνεται μέ κίνητρα μισθωτοϋ ύπαλλήλου και όχι μέ τήν ανιδιοτελή αγάπη προς τον συνάνθρωπο, πού είναι εικόνα τοϋ Θεοϋ, φθείρεται και είναι καταδικασμένη νά όδηγείται σε στρεβλωτικά άποτελέσματα και σε άπρόσμενες άποτυχίες.

Υπάρχει όμως και από τήν πλευρά τής Έκκλησίας ένα έμπόδιο και αυτό δέν είναι άλλο από τό ότι οί Χριστιανοί είναι σήμερα διηρημένοι. Αυτό τό άρνητικό στοιχείο είναι φυσικό νά μήν προσφέρει μία άποτελεσματική και αξιόπιστη παρέμβαση τών διακονούντων στό έργο τής αγάπης μας, στην "κοινωνία τών πολιτών" τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως.

Μόνο λοιπόν μέ πνεύμα ταπεινώσεως και ειλικρινούς αγάπης προς τον συνάνθρωπο, κληρικοί και λαϊκοί δραστηριοποιηθούμε θά μπορέσουμε νά αντιμετωπίσουμε τά προβλήματα και τά θέματα τής κοινωνίας αυτής.

Ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.Χριστόδουλος, στό έρώτημα τί είναι Εύρώπη άπαντά και σημειώνει τά εξής " Γιά τήν Έκκλησία ή Εύρωπαϊκή Ένωση δέν είναι μόνο μία οικονομική και πολιτική συνεργασία ώρισμένων κρατών, ούτε καν μία διακρατική κοινότητα οικονομιοπολιτικών στόχων. Έάν αυτά ή κάτι σαν αυτά ήταν ή Εύρώπη δέν θά είχε λόγους ή Έκκλησία νά τά υπερασπίζεται, ακριβώς διότι ή Έκκλησία δέν κάνει πολιτική. Γιά τήν Έκκλησία ή Εύρώπη είναι τό πνευματικό άνάστημα τοϋ Χριστιανισμού και γι' αυτό έχει πνευματικό καθήκον νά βοηθήσει τό πιστό Λαό της νά έχουν λόγο στην "κοινωνία τών πολιτών" τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως."

Γιά τήν Όρθόδοξη παράδοση τό μυστήριο τής Θείας Εϋχαριστίας καθορίζει τήν όλη Χριστιανική παρέμβαση στα δρώμενα της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό πού αναφέρεται σε κάθε Θεία Λειτουργία: "Η χάρις τοϋ Κυρίου ήμων Ίησοϋ Χριστοϋ και ή αγάπη τοϋ Θεοϋ και Πατρός και ή Κοινωνία τοϋ Αγίου Πνεύματος ειη μετά πάντων ήμων", υποδηλώνει τήν θεϊκή σχέση τών ανθρώπων μεταξύ τους και συγχρόνως καθορίζει τήν όλη χριστιανική παρέμβαση στα δρώμενα της κοινωνίας. Η Έκκλησία κατά αυτόν τον τρόπο μπορεί μέ τήν πνευματική της ζωή και τήν ειλικρινή αγάπη προς τον πλησίον νά συμβάλει θετικά, επηρεάζοντας τον τρόπο τής σκέψεως για άποδοχή τής δεδομένης νέας κοινωνίας μέ τήν αλληλεγγύη, τήν καταλαγή και τήν άδελφική συνύπαρξη. Τοϋτο πρέπει νά τό επιδιώκουμε και θά τό καταφέρουμε μέ τήν βοήθεια τοϋ Θεοϋ και τήν μεταξύ μας ένότητα, άφοϋ πείσουμε τους έχοντας τήν έξουσία για τίς ειλικρινείς μας προθέσεις, τίς φιλοτιμές μας ένέργεις, τίς χαρισματικές θεόσταλτες παρεμβάσεις στα δρώμενα και τά οϋράνια τέλεια δωρήματα.

Η Έκκλησία είναι ή πρώτη πού πρέπει νά αναγνωρισθεί ως κινητήριος μοχλός ένότητας και άποτελεσματικός συνεργός στα δρώμενα τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως, ώστε νά ύπολογίζεται ή φωνή της μέσα στην Κοινωνία τών Πολιτών διότι αυτή και μόνον θεραπεύει τον άνθρωπο και σωματικά και ψυχικά.